Ambisiøst om stabilisering for pasienter med bipolar lidelse

Roger Sparhawk

Calm seas

Keys to the successful treatment of bipolar disorder. 215 s, tab, ill. Brecksville, OH: CreateSpace, 2013. Pris USD 18
ISBN 978-1-482-63159-3

Psykiater Roger Sparhawk har skrevet en bok som henvender seg til pasienter med bipolar lidelse og deres pårørende. Sparhawk er en erfaren kliniker som de siste 12 årene har jobbet med stemningslidelser generelt og bipolar lidelse spesielt. Han uttrykker innledningsvis at hans ambisjon er intet mindre enn å bidra til bedre stemningsstabilisering for de millioner av amerikanere som har fått påvist bipolar lidelse. Han påpeker at boken skal oppfattes som en lærebok som inneholder oversikt over eksisterende forskning på et språk de fleste vil kunne forstå.

De seks hoveddelene er inndelt i 20 kapitler, etterfulgt av avsluttende kapitler med ordforklaringer, appendiks med oversikt over diagnosekriteriene i DSM-IV-TR og referanser. Forfatteren holder seg til et uformelt språk, og han bruker sitater og pasientberetninger for å understøtte det han vil ha frem. Videre anvender han en del tabeller som visuell forsterkning over inndelinger og pasientforløp. Referansene til oppdatert forskning er mange.

Formatet er litt større enn A5, og paperbacken oppleves som god å sitte med, lett å lese i – en type bok man kan ha med overalt.

Calm Seas gir en beskrivelse av problemstillingene knyttet til bipolar lidelse og behandlingen. Forfatterens hovedanliggende er å peke på viktigheten av at pasienter og behandlere forstår at bipolar lidelse må ses i et longitudinelt perspektiv og ikke behandles kun med tanke på å oppheve aktuell fase, mani eller depresjon. Han er skeptisk til underrapportering av blandingssymptomer og viser til at amerikanske leger kan mye mer om bruk av antidepressiver enn stemningsstabilisatorer. Forfatteren anser bruken av antidepressiver over tid som en av grunnene til at så mange pasienter ikke oppnår optimal stabilisering. Videre argumenterer han for å rette søkelys mot svingninger mellom maniske og depressive faser («cycling») og aktivisering fremfor mot pasientens ofte ensidige beskrivelse av depressive symptomer. Gjør man dette, og endrer behandlingsstrategi, mener han at de fleste pasienter vil kunne oppnå stor stabilitet.

Selv om boken er relativt lettlest, mener jeg likevel at mange vil oppleve den som noe vanskelig å få oversikt over. For norske pasienter vil referansene til hva amerikanske leger gjør, oppleves som irrelevant. Når man er kjent i feltet stemningslidelser, er boken et friskt tilskudd med gode innspill i den stadige debatten omkring riktig bruk av medikamenter ved bipolar lidelse.

Inger Kragh Nyhus

Psykiater, Avdeling for akuttpsykiatri og psykose
Sykehuset Innlandet Reinsvoll

Nytt og nyttig på norsk om endokrinologi

Kristian Løvås, Eystein Husebye

Endokrinologi

En medisinsk lærebok. 243 s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2013. Pris NOK 475
ISBN 978-82-05-44992-3

Det er en gledelig begivenhet at det endelig foreligger en norsk lærebok i endokrinologi, skrevet av to aktive forskere, universitetslærere og klinikere i endokrinologi ved Haukeland universitetssykehus og Universitetet i Bergen. Begge er kjent for å være ledende på fagfeltet i Norge og Europa.

I denne utgivelsen viser de at de har god oversikt over hele fagfeltet, fra grunnleggende patofysiologi og genetikk til moderne utredning og behandling, og at de har glede av å formidle stoffet til leserne. Målgruppen er i første rekke medisinstudenter, men stoffet er presentert på en måte som gjør at boken kan brukes som lære- og oppslagsbok også for annet helsepersonell og utvalgte pasientgrupper. Den vil også kunne være nyttig for allmennleger og leger i utdanningsstilling i sykehus som kvier seg for å gå inn i de største oppslagsverkene.

Utgangspunktet er grunnleggende endokrinologi basert på endokrinologiens historie og generelle endokrinologiske prinsipper. Videre følger organbaserte kapitler om endokrine pancreas og metabolsisme, thyreoidea, binyrer, gonader, hypofyse, mineraler og bein, væske- og elektrolyttbalanse og polyendokrine syndromer. Avslutningsvis er det en omtale av normalområder og vanlig brukte endokrinologiske funksjonstester, i tillegg til en ganske kort liste over anbefalt litteratur. Henvisninger i selve teksten mangler, noe som jeg iblant savner.

Layouten er god, og boken er smakfullt illustrert av professor i zoologi Harald Kryvi, ved siden av fotografier av typiske pasienter. Den har også mange nyttige tabeller som ikke stjeler for mye plass. De fleste organkapitlene innledes av kortfattede kasuistikker som på en god og typisk måte illustrerer vanlige diagnostiske og behandlingsmessige utfordringer, med «fasiten» servert på slutten av kapitlet. Mange av kapitlene har gode oppsummeringer og faktabokser. Didaktisk tror jeg dette vil fungere svært godt, og stoffet blir oversiktlig. Hele fagfeltet er godt dekket, selv om mange kanskje kunne ønske seg mer stoff innen områder med mange pasienter, som diabetes mellitus.

Styrken er de generelle prinsippene og en moderne diagnostisk tankegang, inkludert genetisk diagnostikk frem til 2013. Også terapiomtalen er godt oppdatert. *UpToDate* og *Norsk legemiddelhåndbok* på nett vil senere kunne brukes til løpende oppdatering. Indremedisinske avdelinger bør anskaffe denne boken, ved siden av oppslagsbøker. Som lærebok for medisinstudenter kan den også trygt anbefales.

Kristian J. Fougner

Avdelingsoverlege, Avdeling for endokrinologi
St. Olavs Hospital